

Η «ΓΑΛΑΤΕΙΑ» ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 112 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

Ο αρχιμουσικός Βλαδίμηρος Συμεωνίδης μιλάει για την ολοκλήρωση και παγκόσμια πρεμιέρα της όπερας του Αιμίλιου Ριάδη στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης

ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΛΙΑΚΑ

«Με την ελπίδα να κάμω κάτι καλύτερο και ελληνικό αργότερα». Η ιδιόχειρη σημείωση στο τέλος της πρώτης πράξης στην παρτιτούρα της όπερας «Γαλατεία» έγραφε επίσης «Σεπτέμβριος, 1912 Παρίσι» και το όνομα του δημιουργού: Αιμίλιος Ριάδης. Ήταν η εποχή που ο γεννημένος στη Θεσσαλονίκη το 1880 συνθέτης – γιος του αυστρουύγγρου (με απώτερη ελληνική καταγωγή) φαρμακοποιού Heinrich Khu και της Αναστασίας Γρηγοριάδου-Νίνη – αναζητούσε τη διεθνή καταξίωση, χωρίς να ξεχνά την καταγωγή του και τον φόρο τιμής που ήθελε να αποτίσει. Επιχείρησε να βρει τον δρόμο του με τις διδασχές και τους επαίνους των δασκάλων του όπως του Μορίς Ραβέλ, ο οποίος είχε πει: «Ριάδης: ο Έλληνας ιδιοφυής μαθητής μου». Όταν ξέσπασε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος ο Α. Ριάδης επιστρέφει στη γενέθλια πόλη του – χωρίς να έχουν αποκαλυφθεί οι λόγοι – και αναλαμβάνει καθήκοντα στο Κρατικό Ωδείο της πόλης. Αφίνει στη μέση την όπερα. Είχε γράψει τη μουσική, για πιάνο και φωνή, και είχε ενορχηστρώσει μόνο τη δεύτερη πράξη.

Ηρθε όμως η στιγμή η όπερα αυτή που έχει 112 χρόνια ζωής να ολοκληρωθεί και να κάνει την παγκόσμια πρεμιέρα της στη Θεσσαλονίκη στις 17 του μήνα – αφού μάλιστα προηγηθεί και η πχογράφησή της. Και αυτό το χρωστάει στην επίμονη ομάδα που εργάστηκε για τρία χρόνια – την περίοδο της πανδημίας – με συνεργασία τριών οργανισμών: της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης, της Εθνικής Λυρικής Σκηνής και του Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης. Οι παρτιτούρες καθαρογράφηκαν και η ενορχήστρωση ολοκληρώθηκε από τους Χρήστο Ντόβα, Κωνσταντίνο Λυκουριώτη, Αλέξανδρο Ευκλείδη, Μιρέλλα Σιμοτά, Θεοδωρή Κίτσο και Βλαδίμηρο

Ο Αιμίλιος Ριάδης (1880 - 1935) είχε γράψει τη μουσική - για πιάνο και φωνή - και είχε ενορχηστρώσει μόνο τη δεύτερη πράξη της «Γαλατείας»

ΜΙΚΗ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΝΟΥ

Ο αρχιμουσικός Βλαδίμηρος Συμεωνίδης

Info

Στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, 17/5 στις 21.00, www.tch.gr

Συμεωνίδη. Ο τελευταίος θα διευθύνει την ΚΟΘ στην παγκόσμια πρεμιέρα, ενώ τους ρόλους ερμηνεύουν: η μεσόφωνος Μαίρη-Ελεν Νέζη - Γαλατεία, ο τενόρος Γιάννης Χριστόπουλος - Πυγμαλίων, ο βαρύτονος Διονύσης Σούρμπης - Ρέννος, ο τενόρος Μάνος Κοκκόνης - Μενάλκας, ο βαθύφωνος Κωνσταντίνος Κατσάρας - Γέρος υπηρέτης.

Ενας από τους λόγους, σύμφωνα με τον Β. Συμεωνίδη, που ο συνθέτης αποφάσισε να ενορχηστρώσει τη δεύτερη πράξη είναι διότι «είναι η πιο δύσκολη και η πιο απαιτητική από τις τρεις – έχει στοιχεία έντονου ιμπρεσιονισμού και η μουσική γλώσσα γίνεται αρκετά τραχιά. Δικαιολογείται και από την υπόθεση αφού στη δεύτερη πράξη υπάρχει κορύφωση». Στον γνωστό μύθο που αναπλάθει ο Ριάδης, η Γαλατεία ερωτεύεται τον αδελφό του Πυγμαλίωνα και όχι τον ίδιο. Αλλά δεν είναι η μόνη ανατροπή που συντελείται στο έργο. Ισως, όπως λέει ο μείστρος που συνέβαλε καθοριστικά στην αποκατάστασή του, «να το ετοίμαζε για κάποιο διαγωνισμό όπερας, κάτι πολύ συννηθισμένο εκείνη την εποχή. Το άφησε στη μέση και ήρθε τρία χρόνια αργότερα στην Ελλάδα ίσως γιατί δεν κέρδισε το βραβείο». Δεν θα μπορούσε άραγε να το συνεχίσει στην πόλη του; «Είναι ένα ζήτημα που συζητάμε συχνά με τους μουσικούς στις πρόβες. Πολλές φορές έχω ακούσει την εκδοχή: “Μήπως δεν το θεωρούσε καλό έργο και το άφησε;”. Ή αν θα πρέπει να ασχολείται κανείς με έργα που οι δημιουργοί τους δεν τα ολοκλήρωσαν.

Ο Ριάδης ήρθε την εποχή που είχε ξεσπάσει ο Α' Παγκόσμιος. Δεν υπήρχε το περιβάλλον και το περιθώριο για να συνεχίσει. Η Θεσσαλονίκη είχε μόλις απελευθερωθεί από την Οθωμανική Αυτοκρατορία και οι συμμαχικές δυνάμεις είχαν δημιουργήσει ένα τεράστιο στρατόπεδο. Ποιος θα τολμούσε να προτείνει ένα τέτοιο έργο; Επίσης εκείνη την εποχή δεν υπήρχε ορχήστρα. Το έργο απαιτεί μεγάλη ορχήστρα του παριζιάνικου προτύπου και χορωδίες».

Στα γαλλικά

Ενας ακόμη παράγοντας που καθιστούσε τότε το εγχείρημα μη ρεαλιστικό, κατά τον Συμεωνίδη, είναι η γλώσσα και η αισθητική: «Η όπερα είναι γραμμένη στα γαλλικά. Αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε. Είναι ένα έργο που θα μπορούσε να έχει γράψει ένας οποιοσδήποτε γάλλος συνθέτης εκείνη τα χρόνια. Στην Ελλάδα ήταν ανεπιτρεπτό λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα της εθνικής μουσικής ιδεολογίας που είχε αναπτυχθεί – κάτι που επικρατούσε γενικότερα στην Ευρώπη. Το δόγμα που επικρατούσε τότε ήταν “οι Έλληνες καλλιτέχνες οφείδουν να κάνουν ελληνική τέχνη”. Αν παρατηρήσει κανείς τους συνθέτες της εποχής – στη Ρωσία, την Τσεχία κ.λπ. – το αντιλαμβάνεται αυτό. Γράφανε μεν δυτική μουσική αλλά φρόντιζαν το πρωτογενές υλικό τους να προέρχεται από τη λογοτεχνία και τη μουσική τους παράδοση. Αυτά επικρατούσαν τότε, οπότε ο Ριάδης ήρθε στην Ελλάδα και δεν είχε να δώσει τίποτα ελληνικό».

Εμμελε η τελική σφραγίδα του έργου, η ολοκλήρωσή του, να είναι απολύτως ελληνική. Χάρη στην άοκνη αυτή προσπάθεια το έργο είναι προσβάσιμο στους μελετητές αλλά όπως λέει και ο κ. Συμεωνίδης «σε όποιον θέλει να δοκιμάσει μια διαφορετική ενορχήστρωση». Και αν υπήρχε η δυνατότητα αυτή την εκδοχή να την άκουσε ο συνθέτης; «Θα ήμουν απολύτως ικανοποιημένος να έλεγε “ωραία, το εγχείρημα!”».